

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

M. ANTONII MURETI

AD HIPPOLYTVM ESTENSEM,

S. R. E. CARDINALEM

ILLVSTRISSIMVM,

VARIARVM LECTIONVM

LIBER TERTIVS.

De quorundam admirabili memoria.

CAPVT I.

HIPPITAS apud Platonem, tanquam de magno quodam & præstanti bono gloriatur, posse se quinquaginta nomina semel tantum audita recitare. at hoc nihil est, præut quæ de se Seneca scribit: cuius hæc sunt è libro primo Declamationum: *Sed cum multa iam mihi ex me desideranda senectus fecerit, oculorum aciem retuderit, aurium sensum hebetauerit, neruorum firmitatem fatigauerit: inter ea qua retuli, memoria est, res ex omnibus partibus animi maximè delicata & fragilis, in quam primùm senectus incurrit. Hanc aliquando in me floruisse, ut non tantum ad usum sufficeret, sed in miraculum vsque procederet, non nego. Nam duo millia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebam: & ab iis qui ad audiendum præceptorem nostrum conuenerant, singulos versus à singulis datos, cum plures quàm ducenti efficerentur, ab ultimo incipiens vsque ad primum, recitabam. nec ad complectenda tantum qua vellem, velox erat mihi memoria, sed etiam ad continenda qua acceperat. Hæc Seneca: quæ semper mihi mirabilia, ac propè dixerim, incredibilia visa erant,*

Ant. Mureti
 Variar. Lectionum
 LIB
 25

erant, donec vidi ipse, quod nunquam credidissim.
 Habebat Patauij in vicinia mea homo adolescens,
 genere Corsicus, honesto, & ferebatur, & credibile
 erat, apud suos loco natus, qui eò venerat ad ius civile
 discendum: quo in studio ita diligenter & attentè an-
 nos aliquot consumpserat, vt magna iam esset de do-
 ctina illius hominum opinio. Ventitabat autem ferè
 quotidie in ædes meas, deuexo iam & inclinato Sole,
 æstas enim erat: ibique, quòd ædes satis amplæ erant,
 satisque apricæ, aut sub dio ambulans, & cum æqua-
 libus suis iucundissimè colloquens, aut saltu, aut lu-
 cta, aut trigonali pila corpus exercens, fessas studio-
 rum laboribus vires honestissimè reficiebat. rumor
 erat, tenere eum artem quandam memoriæ, cuius au-
 xilio multa efficeret, quæ credi, nisi spectata, non pos-
 sent. is cum aures meas perlatus esset, cupido me
 incessit mirabilia illa & inaudita spectandi. eiusmodi
 enim in rebus minimè omnium auctis credulus esse
 soleo. visum est igitur, quando ipse domo mea arbi-
 tratu suo vteretur, hoc ab eo quasi exigere, vt
 quod sibi commodum foret, præsentem me, artis suæ
 specimen aliquod daret. ille nihil grauatus, libentissi-
 mo animo se, cum vellem, facturum esse respondit.
 placuit. statim, cum per ipsum mora non esset, vni
 omnes qui aderamus, in proximum cubiculum in-
 gressi, consedimus. cœpi ego dictare nomina Latina,
 Græca, Barbara, significantia, nihil significantia, tam
 varia, tam nihil inter se coherentia, tam multa, vt &
 ego dictando, & puer, cui mandatum erat, vt ea exci-
 peret, scribendo, & ceteri qui aderant, audiendo at-
 que expectando, fessi iam miris modis essemus om-
 nes. ipse vnus ex omni numero alacer ac recens, assi-
 duè plura poscebat. Sed cum ego ipse modum ali-
 quem

quæ fieri oportere dixissem, abundè mihi satisfactum iri, si vel dimidiam partem eorum quæ dicta erant, recitare potuisset: tùm ille fixo ad terram obtutu, magna nostra omnium expectatione, tacitus aliquamdiu stetit. quid verbis opus est? vidi facinus, vt ille ait, mirificissimum. *ὁ δὲ μόνος ἐμείνεν* exorsus loqui, planè omnia, eodem ordine, nusquam propè insistens, nusquam hæsitans; nobis stupentibus, reddidit. deinde ab vltimo incipiens, sursum versus peruenit ad primum. rursus ita, vt primum, tertium, quintum, ac sic deinceps omnia diceret. quo denique quiscumque voluerat ordine, sine vllò errore omnia referēbat. idem postea, cùm ei iam familiarior factus essem, sæpè expertus, vsquequaq. verum deprehendi. ipse mihi aliquando affirmavit, & erat ab omni iactantia alienissimus, se triginta sex millia nominum eo modo recitare posse. Quodque admirabilius est, ita hærebant omnia in animo, vt vel post annum diceret, se quæcumque memoriæ commendasset, minimo negotio repetiturum. ego certè post multos dies facto periculo, verum comperi. Neque hoc satis. Diuersabatur apud me Franciscus Molinus, patricius Venetus, adolescens optimarum artium studiis mirificè deditus, qui cùm se memoria parùm firma esse sentiret, orauit hominem, vti se artem illam doceret. vix ostenderit se id velle; cùm Coriscus operam ei suam prolixissimè detulit. dictus est locus, dicta hora, ad quam cotidie conuenirent. nondum sex aut septem dies abierant, cùm ille quoque alter nomina amplius quingenta sine vlla difficultate, aut eodem, aut quocumque alio libuisset, ordine repetebat. Hæc ego vix auderem literis prodere, mendacij suspicionem reuerens, nisi & res adhuc recens esset, (nondum enim annus est)

& Nico-

Ant. Marten
Varia Lectiones
LIB
21

& Nicolaum Lippomanum Petri Alexandri filium, Lazarum Mocenicum Francisci filium, Joannem Malipetrum Nicolai filium, Georgium Contarenum Laurentij filium, patricos Venetos, optimos & nobilissimos adolescentes, aliosque præterea innumerabiles eius rei testes habere, à quibus, si mentirer, vanitatem meam coargui nollem. artem verò illam Coticus accepisse se dicebat ab homine Gallo, quo puer domestico præceptore usus esset. Huic ego ne ex antiq̄uitate quidem, quem opponam, habeo: nisi forte Cyrum, quem Plinius, Quintilianus, & alij Latini scriptores tradiderunt, tenuisse omnium militum nomina. Sed hoc, vt verum fatear, semper veritus sum, quàm consideratè atque exploratè tradidissent. Xenophon enim, à quo illi vel vno, vel præcipuè, quæ de Cyro dicebant, accipere potuerunt, istud tam incredibile non dicit; sed tantum eum tenuisse nomina *ἧς ὄφ' αὐτὸν ἠγεμόνων*. quod vt in imperatore laudabile est, ita non excedit fidem. Locus, si quis requirit, est libro quinto *πυδείας*. Fieri autem potest, vt Latinorum aliquis, qui locum illum Xenophontis malè accepisset, alios postea auctoritate sua in errorem induxerit. hoc enim non semel nouimus contigisse. sed tamen hæc de re nihil affirmo. Non erit alienum, vt puto, ascribere hoc loco distichon, quo Simonides, qui eius, de qua locuti sumus, artis pater fuisse traditur, iam octogenarius gloriatus est, neminem sibi memoria parem esse:

Μνήμης δ' ἔτινά φημι Σιμωνίδῃ ἰσοπαρίσει

Ὀγδοηκονταετῆ πῦσι Λεωτέρειε.

At Apollonius Tyaneus, cum centum haberet annos, tum quoque memoria excelluisse fertur.

sublata

Sublata menda quæ inhaeserat in Euripideo versu apud Porphyrium. Item de formæ dignitate quedam non indigna cognitu.

CAP. II.

CUM Porphyrij libellus De quinq. vocibus, quo via muniri putatur ad totum illud corpus librorum Aristotelis quod ὄργανον vocant, teratur quotidie omnium manibus, mirum est tam diu in eo insedisse mendum quoddam, quod nunc indicabo. etsi enim non est eiusmodi, vt cuiquam errorem possit obiicere; tamen in bonis libris vt ne qua vel minima macula insit, opera danda est. Porphyrius, vt probet, εἰδ' ὄργανον vtitate dici de forma corporis ea quæ sub aspectum cadit, ex qua formosi aut deformes nominantur, citat hunc Euripidis versum:

Πρῶτον μὲν εἶδ' ὄργανον περὶ νεανίδ' ὄ-

ita enim vulgò legitur: cum tamen non ὄργανον, sed ἀξίως legi debeat. siquidem erant hæc verba apud Euripidem cuiuspiam optantis videre è filiis, vt opinor, suis maribus procreatos mares, qui primùm quidem ea forma essent, in qua inesset regalis quædam dignitas, deinde aliis etiam bonis excellerent. hoc cognoscere est de Stobæo, apud quem ἐν τῷ ὑπερὸν κάλλος λόγῳ hæc scripta sunt:

Ἰδοίμι δ' ἀντὶς ἔκρον' ἀρρὲν' ἀρρῆναν,

Πρῶτον μὲν εἶδ' ὄργανον περὶ νεανίδ' ὄ-

Πλείη γ' ἀρετῇ τῶν ὑπερῶν ἐν βίῳ,

Τῷ ἀξίωσιν τῶν καλῶν τὸ σῶμα ἔχειν.

Vt autem Euripides quandam formam esse voluit quæ regium quiddam haberet: ita Plautus; qui eam etiam formam regiam dixit:

Sed vbi Artotrogust? Hic est. stat propter virum

Fortem atque fortunatum, & forma regia.

E

Xeno

Ant. Martini
Varia Lektionen
LIII
25

Xenophon quoque in conuiuio ait, *φύσει βασιλικόν τὸ κάλλος*. Aristoteles primo Politicōn affirmat, si qui reperirentur ea corporis pulchritudine, quam in decorum statuis cernimus, neminem dubitaturum, quin eos aliis omnibus imperare oporteret. Idemque libro quarto & libro septimo ait, *Æthiopus & Indos in mandandis imperiis, proceritatis ac pulchritudinis habere rationem.* & notum est, multatum à Lacedæmoniis Archidamum regem, quòd exiguam duxisset uxorem: querebantur enim, non reges, sed regulos sibi procreatum iri. Ita enim hoc dictum commemorat Athenæus libro xiiii. *βασιλικὸς ἀντὶ βασιλείων.* At Plutarchus: *ἐπὶ τῷ περὶ παιδῶν ἀγωγῆς, εὐ βασιλέας, ἀλλὰ βασιλίδας.*

Locus Terentij è Phormione illustratus.

CAPVT III.

IT A scripti leguntur in omnibus libris hi versus è Terentij Phormione:

P H. *Imò verò tu uxorem celo.* D E. *In ius ambula.*

P H. *In ius: enim verò si porrò esse odiosi pergitis.*

ego autem in scholiis quibus non nullos eius poëta locos illustraui, falsus sum, mihi non satis constare, quid de illo *in ius* facerem, nam & non inuenistam esse illam repetitionem, & confirmari auctoritate librorum veterum, & tamen versum, ea recepta, vno pede, quàm deceret, fieri longiorem. postea autem mihi venit in mentem, solitos esse olim histriones talia quadam de suo in recitandis fabulis addere; vt oratio quotidiana similior videretur: id quod & Demetrius in libello *περὶ ἑρμηνείας* prodidit: & multa eius rei vestigia in Euripidis fabulis reperiuntur. quorum aliquot hoc loco proponam: vt, quod dico, clarius ab omnibus perspici

perspici queat. Ita ergo loquitur Polydorus in Hecuba:

φειδ. ὦ μῆτερ ἦπις ἐκ προαρνικῶν δόμων,

vbi illud φειδ, extra versum est, ab histrione additum.

& in eadem Agamemnon:

Εα. Πολυμήσορ ὦ δύσανε, τίς σ' ἀπώλεσεν;

& Clytæmnestra in Iphigenia in Aulide:

φειδ. Πῶς αἶ σ' ἐπαινήσομαι μὴ λίαν λόγοις;

& Medea:

Εἶεν. καὶ δὴ τεθναῖσι τίς με δέξει πόλις;

Sed talia multa colligere, nihil negotij fuerit. Vt ergo illa φειδ, εα, εἶεν, sunt extra versum; sic & illud, In ius? eiusdem generis esse apud Terentium puto.

Duo genera loquendi, quibus Latini poëtae vtuntur,
à Græcis accepta esse. CAP. IIII.

VIRTUTEM Catonis pro Catone ipso dixit Horatius in hoc versu,

Narratur & magni Catonis

Sapè mero caluisse virtus.

& alibi quoque eodem genere loquendi vsus est:

Virtus Scipiada, & mitis sapientia Læli.

Dictum autem id est ad Græcorum poëtarum consuetudinem, qui βίλω ἠερακλειῶν, & βίλω ἰφικλειῶν pro Hercule & Iphiclo dicunt, ad eundemque modum alia multa: quod & alij notarunt, & Plutarchus in lib. aduersus Coloten. sed & eiusdem generis est, quòd Turni corpus pro ipso Turno Virgilius dixit,

— quo pulchrior alter

Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

ita enim & Eurip. Εγὼ τὸ μὲν σὸν σῶμα ὑφ' ἔπερ ἦν τύχην,

Σάζειν ἔτοιμός εἰμι. & alibi:

Ἄλλ' εἰσορῶ δὲ τῆδε δευπότε δέμας

Ἀγμέμονο.

& in Phœnissis, *σὺν δέμας ἀνεώκειν* Θ. ut ergo illi Græca dicendi genera exprimebant, ita facere oporteret eos, qui se nostris temporibus poetas perhiberi volunt.

Aris Corinthij temperatura quomodo inuenta.

CAPVT V.

SUPER are Corinthio, quænam illius origo fuerit, varia tradita sunt ab antiquis. Plinius casu mistum esse ait, Corintho, cùm caperetur, incensa. L. quoque Florus eandem sententiam sequitur, à quo ita hæc de re scriptum est: *Aris notam pretiosiorẽ ipsa opulentissimæ vr̄bis fecit iniuria: quia incendio perustis plurimis statuis atque simulacris, aris, auri, argentiq̄, venæ in commune fluxere.* At alij vnã modò antiquis temporibus domum Corinthi arsisse dicunt, in qua cùm auri argentiq̄ nonnihil inesset, aris autem magna vis, commista illa, & in eandem confusa massam, ex eo metallo cuius maior inerat pars, Corinthij aris nomen acceperint. Alij etiam, quod propius ad veri similitudinem accedere videtur, narrant, ærarium quendam fabrum Corinthi fuisse, qui cùm incidisset in thecam auri plenam, eamq̄ sibi abstulisset, ne id resciretur, metuens, dissectum in minutas particulas aurum paulatim æri admiscuerit, admirabilemque illam temperaturam effecerit, qua magnas sibi opes postea comparauit.

Indicata vetus scriptura duum locorum è libro secundo De Diuinatione.

CAP. VI.

BENE & emendatè scriptus erat in veteribus libris locus hic è secundo De Diuinatione: *Ad nostri augurij consuetudinem dixit Ennius:*

Quom tonuit lauum bene tempestate serena.

At Home-

At Homericus Vlysses apud Achillem querens de ferocitate Troianorum, nescio quid hoc modo nuntiat:

Prospera Iupiter his dextris fulgoribus edit.

atque ita eum legit Petrus Marsus: indicatque, versum esse sumptum ex Iliados nono, ut valdè mirer, quæ fuerit eorum audacia, qui Asiæem postea pro Vlyssæ scripserunt. Nam quod Victorius credidit, esse *μυστικῶν* Ciceronis *ἀμύσθημα*, non viderat videlicet veteres libros, neque commentarium Marfi. Quem si legisset, cognouisset etiam, se non valdè necessariam operam sumere in emendando quodam loco è primò eorundem librorum: ubi de Iamidarum familia mentio est. eum enim Marsus & probè ac incorruptè scriptum repererat, & eruditè interpretatus erat, adducto eo ipso Pindari loco, quem adduxit postea Victorius. Iniquum autem puto, quenquam sua laude fraudari: ideoque verum harum emendationum auctorem indicaui. neque dubito, quin Victorius ipse, quem ut insigniter eruditum esse video, ita insigniter probum & planè ingenuum esse audio, si & hæc, & alia quædam, quæ ut noua profert, ab aliis notata sciuisset, aut non attigisset, aut suis auctoribus accepta retulisset. quod idem mihi etiam de aliis quibusdam eruditissimis hominibus facile persuadeo. Elegantem enim & liberalem doctrinam liberalis etiam natura plerumq. comitatur.

Cur Tibullus porcum hostiam mysticam dixerit.

CAPVT VII.

NON satis, quod sciam, à quoquam explicatum est, cur Tibullus porcum hostiam mysticam vocauerit, eo versu,

Hostiaq; è plena mystica porcus hara.

quin etiam eius rei ignoratione, in quibusdam libris è

mystica factum est, rustica. sciendum autem est, in illa Cereris sacris quæ mysteria dicebantur, eam consuetudinem fuisse, ut quisque pro se Cereri porco faceret. seu quòd animal illud infestum Cereri crederent: quia femina pando, ut ait Ouidius, eruisset rostro, annique spem interceptisset; ob idque deam eius cæde gaudere crederent: seu quòd è suillo rostro arandæ & inuertendæ terræ ratio primùm accepta esset: nam id quoque multi prodiderunt. neque sanè satis conuenit inter antiquos scriptores, de causis, ob quas hoc aut illud animal huic aut illi deo immolaretur. alij enim, quod cuique deo gratissimum esset, id ad illius aras mactari solitum aiunt. itaque equus Martis erat hostia. & quòd aper Adonin interfecisset, apro Veneri rem diuinam fieri nefas erat, alij, quod quisque deus odisset, eius potissimè illum cæde oblectari putabant. itaque Nocti sacrificabatur gallus gallinaceus: quòd cantu suo diem prouocare, noctem fugare videretur. capra Palladis quòd oleam insigniter laderet. Sed vtra de causâ porcus Cereri caderet: illud certè obseruabatur, ut & prapinguis esset, & nulla sui parte mancus ac mutilus. quod etiam vniuersè in toto victimarum genere seruabant. ergo porcos mysticos aut mystericos vocabant, qui pinguisissimi & integerrimi essent. Plautus sinceros sacres vocat. quare Megarensis ille Aristophaneus, qui filias suas pro porcis vendere cuperet, iubet eis, ut saccum ingressæ ita grunniant, ut porci mystericus esse videantur: Κ' ἤπειτεν ἐς τ' σάκιον ὡδ' ἐσβαίνετε

Ὅπως ὃ χυλλίξεϊτε ἢ κδίξετε,

Χ' ἤσῃτε φωνὰν χοίρων μυστηκῶν.

& paulò post interrogatus à Dicæopoli, quid ferret, porcas se mysticas ferre respondet:

Δι. π δαί φέρεϊς; Με. χοίρεϛ ἐγώνη μυστικῆϛ.

C. Verrei

*C. Verres qua ex gente fuerit. emendatus locus è libro
quarto accusationis. CAP. VIII.*

ORIVNDVM è gente Cornelia fuisse C. Verrem,
à quibusdam Romanarum antiquitatum per-
iustis hominibus traditum est: quod tamen mihi
persuaderi non potest. vix enim verisimile videtur, è
tam illustri gente ortum eum, cuius pater fur ac diui-
sor fuisse dicatur. Sed & illud non immeritò miretur
aliquis: hoc, quod isti volunt, posito, cur nusquam
eum Cicero gentis nomine appellauerit: praesertim
cum illud ipsum iudicium lege Cornelia exerceretur.
non enim obscurum est, ex eo sententiam quampiam
aptam & accommodatam ad exasperandos iudicum
animos, facile potuisse duci. sunt & alia non pauca,
quae mihi quidem videntur aliquid iustae admirationis
habitura, si Cornelium eum fuisse fateamur. nitun-
tur autem, qui hoc dicunt, argumento, quod sciam,
vnicuique aiunt enim liberrum quendam Verris à Cice-
rone Cornelium Haruspitem vocari. Sed ego cum
omnes accusationis libros & saepe & diligenter euolu-
erim, videor affirmare posse, nullam in eis esse istius
Cornelij mentionem. ipsi igitur viderint. Cornelius
quidem Verris lictor libro primo accusationis nomi-
natur. Sed quid ad Verris gentem ea res pertinet?
Fieri ergo potest, ut fallar: nunquam enim harum re-
rum valde diligens indagator fui: non equidem quo-
eas contemnam ac despiciam; sed quòd diffidam pa-
rem esse me posse perferendo labori, quem video ca-
piendum esse iis qui subtiliter talia perscrutari volunt:
& alioqui suo quisque studio ducitur. quare, ut antè
dixi, fieri potest, ut fallar: sed tamen existimo, ipsum
Verris nomen gentilicium esse. Hoc arbitror colligi
posse

posse è fine libri secundi, vbi de illa tabularum corruptione sermo est, in quibus Verres se pro Verre Verrutium fecerat. nam si in illis ita scriptum fuisset, C. CORNELIVS VERRES, non sanè oportuerat, ex Verre fecisse Verrutium. neq. procederent illa, quæ à Cicerone vrbanius dicta sunt: *Responde mihi nunc tu Verres, quem esse hunc tuum penè gentilem Verrutium putes.* nam nominis cum cognomine similitudo nihil ad gentilitatem pertinet. Alium locum proferam, qui hoc quod dico, ita manifestò confirmet, vt vix vllum dubitationi locum relictum iri putem. atque hunc eò recitabo libentius, quòd & in vulgatis libris corruptè legitur, & quidam emendare conati, magis etiam corruerunt. Ita igitur Cicero libro quarto accusationis: *Ridiculum est nunc de Verre me dicere, cum de Pisone Frugi dixerim. verumtamen, quantum intersit, videte. Iste cum aliquot abacorum faceret vasa aurea, non laborauit, quòd non modò in Sicilia, verumetiam Romæ in iudicio audiret. ille in auri semuncia totam Hispaniam scire voluit, vnde pratori annulus fieret. nimirum vt hic nomen suum comprobauit, sic ille cognomen.* Nunquam, vt opinor, ita locutus esset Cicero, si & Verres, & Frugi cognomina fuissent.

Correctus Plauti locus è Milite glorioso.

CAPVT IX.

A PVD Plautum in Milite glorioso ita vulgò leguntur hi versus:

*Nam ego hanc macharam mihi consolari volo,
Ne lamentetur, neue animum despondeat,
Quia se iam pridem feriatam gestitem,
Que misera gestit fractum facere ex hostibus.*
Cum autem illud, *fractum facere*, deprauatum esse, liquidò

liquidò constaret, homo eruditissimus, cuius labore & industria Plautinæ fabulæ plurimis sanè locis emendatior leguntur, scribendum eo loco censuit, *fratrem facere*. &, quoniam fratres interdum à Græcis *ἄδελφοι* dicuntur, qua in voce eiusdem sanguinis significatio est, iccirco hoc militem dicere credidit, cupere macharam, tingi hostium sanguine. quod si reciperem, fratres tamen potius legerem, quàm fratrem: ne perturbata numeris esset oratio. sed suum cuique, ut dicitur. mihi displicere nondum potest ea coniectura, quam, cum adolescentulus in Gallia Plautinas fabulas explicarem, iam dudum de hoc loco feceram. factum enim legendum admonueram, ubi vulgò legitur fractum. atque ea voce farcimen, ut istium, aut eius generis aliquid, credideram indicari. ut quoniam tales cibi è carnibus minutissimè dissectis confici solent, diceretur machara gestire hostes ita minutatim concidere, ut ex eis farcimen fieri posset.

Quæ se facturos iurauerint Græci cum Xerxis copiis congressuri. CAPVT X.

PRÆCLARVM sanè & magni animi plenum est iusiurandum illud, quo se obstrinxerunt Græci omnes cum aduersus copias Xerxis dimicaturi essent. id autem in hæc verba conceptum est. Vitam libertate pluris non faciam. neque deseram imperatores, neque viuos, neque mortuos, sed eos è sociis, qui in prælio occubuerint, omnes sepeliam: & ubi barbaros deuicero ex iis quidem ciuitatibus quæ pro Græcia pugauerint, nullam deuastabo: quæ autem barbari partes sequi maluerunt, omnes decimabo. fanorum quæ à barbaris incensa & diruta sunt, nullum omnino exci-
tabo, sed sinam, impietatis barbaricæ extet in omni

E 5 poste-

Ant. Mauret.
Varia Lektionen
LIII
25

posteritate monumētum. Adscribam & Græca, si quis ea fortè cognoscere cupiat. ὅτι ποιήσονται πλεῖστοι τὸ ζῆλον τῆς ἐλευθερίας. ἐδὲ καταλείψω τὰς ἡγεμόνας, ἕτε ζῶντας, ἕτε ἀποθανόντας. ἀλλὰ τὰς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῆς συμμάχων ἀπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῶν πολέμων τὰς βαρβάρους, τῆς μὲν μαχασμένων ὑπὲρ τῆς ἐλλάδος πόλεων ἐδεμίαν ἀνάστων ποιήσω. τὰς δὲ τὰ τῶν βαρβάρων παρελομένας ἀπάσας δεκαπέσω. καὶ τῆς ἱερῶν τῆς ἐμφορηθέντων καὶ κατακληθέντων ὑπὸ τῆς βαρβάρων ἐδὲ ἐν ἀνοικοδομίᾳ πάντα πασον. ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ὀπινημένοις ἕασσω καταλείπειν τῆς βαρβάρων ἀσελείας.

Locutio quadam, que Euripidis esse credebatur, reiecta: & ipsius poeta emendatus locus.

CAPVT XI.

TRADITVM est à quibusdam, & quidem iis in libris, qui clarissimi, & vtriusque linguæ intelligentia præcellentissimi viri Gulielmi Budæi nomen præferunt, καλλίνικον φέρεσθαι apud Euripidem legi, pro eo quod est, victoriam reportare. ego autem, qui poeta illo singulariter oblectatus sum, plurimumque studij in eius fabulis posui, præstare ausim, nusquam id loquendi genus apud ipsum reperiri, sed eos ita putasse, inductos in errorem, his è Medea versibus:

Δεινὴ γὰρ ἔτοι βράδ' ἴωσθε συμβαλῶν

Ἐλθεαν τις αὐτῆ, καλλίνικον οἶσε.

cùm tamen ibi legendum sit, ἄσεται, non οἶσεται. est enim καλλίνικον genus cantilenæ, quod canebatur victoribus, quos etiam honoris causa καλλινίκους appellabant: vt, Io pæan, aut, Io triumphæ. idque disertè tradidit Athenæus libro XIII. tripudiantes autem eam cantilenam canebant. vnde apud eundem poetam in Hercule furente,

Τὸν καλλίνικον μὲ θεῶν ἐκώμασον.

ait igit-

ait igitur nutrix, non facile fore, vt pæana canat, qui cum Medea inimicitias susceperit. ne quis autem dubitet, quin ita, vt dixi, legendum sit, proferam alium locum similem ex eodem poëta, eaque, quam proximè nominavi, fabula, vbi senum chorus se ait Herculi reduci καλλινικον canere velle. Versus hi sunt:

Ἐπὶ τῶν Ἡρακλέους Καλλινικὸν ἀείσω.

& in Electra: ἀλλ' ἐπέειδε καλλινικὸν ὠδ' ἂν ἐμῶ χροῶ.

Atticum loquendi genus, quod imperiti ex Euripidis Hecuba susstulerant, restitutum.

CAPVT XII.

APRVD Euripidem Hecuba, versus hi sunt Vlyssis Hecubam alloquentis:

Οἷδ' ἔν' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς; μήτ' ἀποπαύσῃς ἄρα,

Μήτ' εἰς χερῶν ἀμύλλαν ἐξέλιθῃς ἐμοί.

in quorum priore erratum est ab iis qui Atticæ linguæ imperiti essent. non enim scribendum erat, Οἷδ' ἔν' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς; sed, Οἷδ' ἔν' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς; quod valet quidem planè idem cum illo superiori: sed venustius, & ἀπικώτερον dicitur. Itaque scholiastes quoque ita legit: & simile exemplum è Menandro citat,

Οἷδ' ὃ, π' πείσων;

Ego autem sæpè admodum Euripidem ita locutura annotavi. vt Iphigenia in Aulide:

Οἷδ' οὐδ' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς ὠ γῶαι; πῦθ' ἔξ' ἰσ' ἰς.

& in Helena:

Οἷδ' οὐδ' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς; τ' πᾶρ ὅ λαδοίμεθα. & in Ione:

Οἷδ' οὐδ' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς; χεῖρ' ὅς' ἐξ' ἐμῆς λαβῶν

χευτομ' Ἀθάνας, &c. sed & alij Attici eodem modo locuti reperiuntur. vt Aristophanes in Avibus,

Οἷδ' ἔν' ὃ δ' ἔχ' ἴσ' ἰς ὠ τρέβηλε; δ' ἀπατότῳ

Ἡμῖν, κάλεσον.

quare

Ant. Mureti
Lectio
LIB
75

quare sine controuersia ita etiam in illo ex Hecuba versu legendum est. etiamque illud, quod in Cyclope ita legitur, *Οἶδ' ἔν' ὁ δ' ἰσάσθης, ὡς ἀπείρωμεν ἄλλοις;* eodem modo emendandum facile crediderim.

Antelogium quid. Plauti è Menachmis correctus locus. CAPVT XIII.

QUOD dixi supra, cum, quid valeret apud Ciceronem, in acta, explicarem, Siciliam eo olim sermone usam, qui neque planè Græcus, neque planè Latinus, sed quasi cinnus quidam ex utroque mistus esset: id & è Cicerone, & è Q. Asconio intelligi potest. Plautus autem, qui iocandi occasionem vndique quaereret, in Menachmis, quòd ea fabula, vt ipse ait, Sicilifitabat, nomen quoddam finxit è duabus vocibus, altera Latina, & Græca altera iunctum. Antelogium enim dixit pro eo, quod olim Pacuuius dixerat prologium. quòd qui non intelligebant, ex Antelogium, fecerunt ante elogium: cum tamen elogium nihil neque Græcis, neque Latinis significet: vt alibi docebimus, sed præstat Plauti versus subiicere, simul enim alia corrigentur.

Atque aded hoc argumentum Gracissat tamen:

Verum non Atticissat, at Sicilifit.

Pabergensis Plauti corrector, præter cetera peccata, è secundo horum versuum detraxerat particulam, *at*: deinde cum animaduerneret, vna syllaba minus esse, quam requireret lex carminis; pro *Sicilifit*, scripsit, *Sicilicissat*. acutè. Siciliciam pro Sicilia hac ratione diceremus. sequitur:

Huic argumento antelogium quoddam hoc fuit.

Idem, vna lepidissima voce lacerata, nullo sensu scripsit, *ante elogium*. & pro, *quoddam, quidem*. sequitur:

Nunc

*Nunc argumentum vobis demensum dabo,
Non modio, neque trimodio, verum ipso horreo.*

Tanta ad narrandum argumentum est benignitas.

Tanta enim legi debet: non, ut in illius libris, tantum. quippe cum hoc dicat, tantam esse sibi benignitatem ac largitatem ad narrandum argumentum, seque ita illius esse *μετριον*, ut daturus sit illud demensum, non modio, neque trimodio, verum ipso horreo. Sed & ex eadem illa, de qua dixi, Sicularum consuetudine, ioco dictum est in eadem fabula, Epidamni nomen iunctum esse ex *ἐπι*, & *δαννον*: quia illuc nemo ferè, nisi damno suo, diuertere soleret. quod omen fugiens populus R. antiquum oppido restituit Dyrrachij nomen. Hæc à me ante hos quindecim annos edita, nuper Cælius quidam pro nouis ac suis venditauit.

*Historia de oraculo quod Pelco redditum est. Xenophontis
locus correctus. CAP. XIII.*

QUI crebrò Veneri operantur, eorum genitalem humorem liquidiorum, iccircoq. minus aptum ad generandum effici constat. quare inter ea quæ præcipi solent iis qui liberos procreare cupiunt, id quoque est, ut congressu Venereo non ita frequenter utantur. atque is erat sensus oraculi quod Ægeio quondam redditum traditur. qui cum petiisset à deo indicari sibi rationem aliquam, qua pater fieri posset; multos enim iam annos frustra vxoris hortum conseruerat: responsum hoc tulit:

Ne soluas ex vtre pedem qui prominet, ante

Cecropiæ pingues quàm sis delatus in agros.

ita enim putavi hos versus reddi utcunque posse:

Τὸν πρόσχοντ' ἀσκέῃ ποδῶν ὃ φίλτατε λαῶν

Μὴ λύσαι, πρὶν γυγὼν Ἀθηνῶν ἀφιέσθαι.

Vtrem

Vtrem vocabat deus ventrem ipsius *Agei*: ex quo qui promineret *ποδῶν*, nihil vlllo opus est *Oedipo* ad intelligendum. illo igitur verborum circuitu precipiebat, vt se vxori castum & integellum seruaret, afferretque ad eam graues & plenos probatæ pecuniæ loculos. Illud quoque cognitum est & ratione & experientia, si quid gignatur ab iis qui se nimis sæpè in illa palæstra exercent, infirmum id atque imbecillum esse: cum contrà qui parcè ac bono modo id faciunt, robustiores plerumque ac solidiores filios edolent. Quàm ob causam *Lycurgus* instituerat, vt noui mariti & rarè & furtim congregarentur cum vxoribus: hac ratione iudicans fore, vt & ardentius se mutuò desiderarent, & vegetiores liberos producerent. *Xenophōtis* verba, quibus hoc de *Lycurgo* exponit, hæc sunt: *ἔθικε γὰρ αἰδέειν μὲν εἰσόντα, αἰδέειν δὲ ἐξίοντα. ἔτι δὲ σωήτων, πεινοτέρους μὲν ἀνάγκη σφῶν αὐτῶν ἔχειν, ἔρρωμένους δὲ γίγνεται, εἰς βλάσειν, ἔτι μᾶλλον, ἢ εἰ διάφοροι ἀλλήλων εἴεν.* Recitavi autem illa, vt legi debere censeo, non vt vulgo leguntur. in omnibus enim, quos ego quidem viderim, libris, pro *βλάσειν*, legitur *βλάπτοιεν*. qui primo aspectu pusillus error quas *Francisco Philelpho* tenebras offuderit, scient, qui interpretationem illius inspexerint. quin autem verbum *βλασείην*, ab iis quæ oriuntur è terra, elegantissimè ad homines transferri potuerit, dubitaturum existimo neminem.

Xenophontis alius locus correctus.

CAPVT XV.

MVLTA deprauata sunt in *Xenophontis* libris: plura malè intellecta ab iis qui eos in Latinum sermonem conuertere studuerunt: quale est quod modo protulimus: itidemq. quod nunc prolaturi sumus. sed hoc

sed hoc Xenophontis proprium non est. optimi quique scriptores & Græci, & Latini, quanquam Græci magis, sed tamen & Græci & Latini ita multis vlcibus sciant, vt vix eorum *πλοσημύβειον* quoddam sanum integrumque permanserit. Indocorum autem audacia nunquam solutior, nunquam proiectior, quam nostris temporibus, fuit. Conuertunt, aut inuertunt potius, & peruertunt omnia, philosophos, poëtas, oratores, historicos, rhetores, grammaticos, etiam ea quæ naturam, vt verti possint, non habent: suntque ita impudentes, vt quæ se intelligere profiteri non audent, audeant interpretari. Quo magis laudanda est Petri Victorij, Pauli Manutij, Adriani Turnebi, præclarorum hominum, ac primorum, signiferumque, & aliorum similitum industria: qui omne studium suum ad conferunt, vt omnes, *καὶ δ' ὅσον οἴοντε*, maculas ex antiquorum monumentis eluant; & labore suo laborem minuunt iis, qui ex animo aspirant ad veteres illos verò ac seridè intelligendos. Equidem neque horum institutum satis laudare, neque illorum impudentiam satis mirari queo: neque satis miserari eorum vicem, quibus, quòd aditum sibi ad fontes patefacere neglexerint, ex impuris illis ac turbulentis talium interpretum lacunis hauriendum est. Sed omittamus hæc, & quod institutum, vnum etiam mendum è Xenophonte tollamus. etsi enim parum videri potest, cum tam multa sint, vnum aut alterum tollere: tamen nihil est tam pusillum, quod non auidè accipi debeat, quod quidem ad tam politum, tamque vtilem scriptorem pertinet. Paruum est, quod afferimus; sed magnus is, quem adiuuamus. Ergo in libello de rep. Lacedæmoniorum, cum dixisset ita instituisse Lycurgum publica illa ciuium suorum conuiuia, vt neque deessent epulæ,

Ant. Muratori

Varia Lectio

LIB

25

epulæ, neque superessent, addit: Πολλὰ γὰρ πρὸς τὴν γένεσιν ἀπὸ τῶν ἀργυρομένων. οἱ δὲ πλείστοι εἰσιν ὅτε καὶ ἀργύριον ἀπὸ πωροβάλλουσι. ὥστε ἔτε ἐρημὸς περὶ τὴν ἐξέλιξιν ἀβρωτῶν γένεσιν ἔσ' αὖ διασκινῶσιν, ἔτε πολὺ δ' ἀπανθῶσι. quæ verba ita interpretatus est Philelphus: Permulta quoque ab otiosis & absurda patrarī solent, ac locupletes interdum otiosi similitudinem reddunt. proinde neq. vacua cibus mensa vnquam fit, quo ad discubuerint; neque item sumptuosa. In quo illud primū est, quod admirer. crediderit ne reuera, id quod ipse diceret, è Xenophontis verbis colligi posse. si enim ita credidit, valde stupidus, valdeq. imperitus fuit. sin, cū sibi conscius esset, Xenophontem nullo modo hoc dicere: quiduis tamen maluit, quàm institutum ommittere, & abiicere illas paucas paginas, quas iam conuertisset, & conuerrere se ad aliquā aliud, quod præstare possēt: hoc, inquam, si fecit, nolo quicquam asperius dicere. malo in aliorum cogitationibus relinquere, quō illum nomine fuisse dignum putem. Deinde illud libenter ex eo, si viueret, quærerem: illa absurda, quæ patrarī ab otiosis diceret, quid tandem ad conuiuia attinerent: aut quæ ratione fieret, vt, quia multa absurda patrarerent ab otiosis, iccirco mensa neque inanis, neque sumptuosa esset. sed ego fortasse culpandus, qui tam apertam stultitiam tam multis verbis insecter. Locus Xenophontis corruptus est. hoc primum. ita autem corrigendus videtur: vt pro ἀργυρομένων, quod verbum nihili est, legamus, ἀργυρομένων: & pro ἀργύριον, ἀργύριον. Ita hoc dicit Xenophon: præter quotidianum illum & legitimū apparatus, multa inexpectata afferri solita ab iis qui venati essent. Illi enim libenter ea quæ ceperant, ad publicas illas mensas afferebant. interdum etiam diuites afferre solitos aliquid, quo quasi compensarent aliorum

aliorum capturam : ne viderentur a symboli venire ad ea fruenda quæ alieno labore parta essent. Hac ratione mensa sine magno sumptu commodè instruebatur.

Particulam ε, è quodam loco ex apologia Socratis apud Platonem, delendam videri.

CAPVT XVI.

ACCUSATORES Socratis, vt eius orationi fidem detraherent, eamque suspectam iudicibus efficerent, præmonuerant eos, vt cauere sibi: multum enim eum posse dicendo, & habere eam vim eamque calliditatem, vt inferiorem causam dicendo efficeret superiorem. Quare Plato in defensione, quam homini sanctissimo scripsit, ita eum, cupientem amoliri à se illam opinionem, loquentem facit: vt dicat se mirari quid ipsis venerit in mentem id dicere, quod ipse statim re ipsa refutaturus esset: locuturum enim non ornate & exquisitè, sed simpliciter ac populariter, vt solet. itaque sperare, omnes facillè iudicatu-ros, se minimè esse, quod illi dixerant, *δεινὸν λέγειν*. addit deinde: *εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλεῖσιν αὐτοὶ λέγειν, τὸν τ' ἀληθῆ λέγοντα. εἰ γὰρ τὸτο λέγουσιν, ὁμολογῶμαι αὐτῶν ἔγωγε ἔχει τῆς εἰρήνης.* Sed ego ex illo *ἔχει τῆς*, particulam ε, delendam putarem: vt hoc diceret Socrates: si illi fortè aliter acciperent nomen eloquentis, quàm vulgus solet: & eloquentem vocarent non eum qui ornate diceret, sed eum qui vera loqueretur: se tunc falsurum, se non illo vsitato ac populari modo, sed ex ipsorum sententia rhetorem esse. Marsilius tamen illud ε, agnoscit, & alio quodam modo exponit: cui non assentior.

F *Emen-*

Ant. Mieret.
 varia lectione
 LIB
 25

Emendatus Plauti locus è Milite glorioso.

CAPVT XVII.

PLAUTINI versus sunt è Milite glorioso:
Quid istuc quaso: quid oculo factum est tuo?

P. L. *Habeo quidem hercle oculum.* PYR. *at leuum dico.*

P. L. *eloquar.*

Maris causa hercle ego hoc vtor oculo minus.

Nam si abstinuissem à mari, tanquam hoc vterer.

in quibus cum iocus elegantissimus, & Plautino dignissimus ingenio subsit, vna litterula deprauata ita eum corrumpit, vix vt à quoquam sentiri queat. nam cum Atheniensis ille adolescens, qui ornatu nauclerici amicam à milite per fallaciam abducturus venerat, oculum sibi laeuum, ne agnosceretur, obligasset: interrogatus à milite, cur id faceret, vrbanius respondet, se id maris causa facere. nam, inquit, si amare abstinuissem, eo æquè atque altero vterer. ludit autem militem ambiguitate vocabuli. cum enim dicere videatur duabus vocibus, si à mare abstinuissem; non id dicit: sed, si amare abstinuissem. reuera enim amare ipsi in causa fuerat, vteo oculo minus vteretur: aut saltem ita fingeret. Mare autem sexto casu dixisse vterer constat. Sic Varro:

Clauditur Oceano, Libyco mare, flumine Nilo.

Sed & Ouidius: — *Et Libyco, inquit, de mare carpit aquam.* ita igitur Plautinus ille versus legendus est:

Nam si abstinuissem amare, tanquam hoc vterer.

Hoc quoque pro suo nuper edidit Cælius: sed secundus. Ego enim abhinc quindecim annos primus edideram.

Lentus

Lentos debitores aliter à Cicerone, aliter à Lucilio dictos. Lucilij versus apud Nonium emendati.

CAPVT XVIII.

LENTOS vsitatè vocamus tardos & segnes: oppo-
niquè tum id nomen prompto ac celeri videtur.
interdum autem lentum aliter accipimus: vt cum len-
tum vimen dicimus: & cum Virgilius *lentam salicem:*
& *lento ducunt argento.* lentum enim tum idem valet
quod molle, cedens, quodque, quocumque velis, fa-
cile trahi ducive possit. id denique, quod *ῥαδύον* Græci
vocat, Latini non nunquam facile: vt Tibullus:

Fictilia antiquus primùm sibi fecit agrestis

Pocula, de facili composuitq; luto.

eandem enim qualitatem significavit in luto, quam in
cera Plinius his versibus,

Vt laus est cera, mollis cedensq; sequatur

Si doctos argitos, iussaq; fiat opus.

flexibilem videlicet naturam quandam, & minimè
contumacem. Ad priorem illam huius vocabuli vim
respexit M. Tullius, cum C. Antonium lentum voca-
uit: *Teucris*, inquit, *illa, lentum sanè negotium.* hoc enim
significavit, cum libenter subterfugere, & tergiversari,
& diem ex die ducere, neque promptum esse ad dis-
soluendum quod deberet. at contrà olim Lucilius len-
tum soluere acceperat, pro eo, qui facile solueret, bo-
numque nomen esset. Credo, quòd lenta quæ sunt,
facile sequuntur quò velis: lentum quoque vocavit
eum, qui facile ad soluendum adduceretur. Versus
cuius, in quibus hoc vocabulum ita ponitur, extant
apud Nonium Marcellum: sed miserè depravati. sic
enim ibi legitur: *Tricones, morosi & ad reddendum duri.*
Lucilius Satyrarum lib. 1 x. *Lucil. Cotta senex Crasti*
pater

pater huius pacem magnus fuit triconū, Marius solvere nulli
lentus, id est facilis. Mihi ita legendum videtur: Trico-
nes, morosi & ad reddendum duri. Lucilius Satyr. lib. ix.

Luciu' Cotta senex Crassi pater huius peracer,
Magna' fuit trico nummariu', soluere nulli
Lentus, id est, facile.

Iam qui fuerit ille Cotta, & qui potuerit, nisi forte per
adoptionem, Crassi cuiusquam pater esse; cum alter-
rum Aurelium, alterum Licinium fuisse verisimile sit
quanquam fieri etiam potest, ut Crassi nomen hoc lo-
co proprium non sit: sed hoc, ut est, querant, qui-
bus ista cura sunt. ego quod potui, praestiti.

Horatij versus è quinto Odarum illustrati.

CAPVT XIX.

HORATIANI versus sunt ex Ode qua *ειρωδελ-
μει* & veniam à Canidia venefica petit:
Vnxere matres Ilia addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem:
Postquam relictis moenibus rex procidit
Heu pernicacis ad pedes Achillei.

variant autem libri veteres: quod in aliis, Vnxere, legi-
tur in aliis, Luxere. quam posteriorem scripturam inter-
rificè Homerus confirmat: apud quem Iliados omega,
Hectorem relatum ad suos Andromacha, & He-
cuba, & Helena *δπνέσσι*, cetera autem mulieres *ερωδι-
ζουσι, & σεραχίζουσι*. neque tamen illa prior repudianda
est: cum constet, vngi solita apud antiquos cadauera,
ut diutius integra conseruarentur: eiusque muneris
muliebrem curationem fuisse, vel ex illo Ennij,

Tarquinij corpus bona femina lauit & vnxit.

Itaque & vrbanius scurra Martialis, non illepidum di-
ctum ex eo duxit:

Qui non cœnat, & ungitur Fabulle,
Is verò mihi mortuus videtur.

& quidam Græcus Epigrammatum scriptor ait, malle se viuum madere unguentis & vino, quàm vtrumque servare ad exequias suas. sed ea quidem res dubitationem non habet. quare vtro quis modo legerit, peccatum non crediderim. Id quod sequitur, *addictum feris alitibus atque canibus*, Homericum est: nota enim sunt illa,

— αὐτὸς δ' ἐλώεα τε δ' ἄρ' ἰκνέσθην
Οἰωνοῖσ' ἴτε πάσι. &
Ὀν δ' ἐκ' ἐγὼν ἀπένωθε μάχης πλώσποντα νοήσω,
Μιμνάζειν παρ' ἠνυσί κορωνίσιν, ἃ οἱ ἔπειτα
Ἀρκίον ἐσσεῖν φουγέειν κούρας, ἠδ' οἰωνός.

epitheton quoque, quo Hector ornat, ex eodem poeta sumptum est:

— εὐτ' αὖ πολλοὶ ὕφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνου
Θνήσκοντες πίπλωσι. &
Θεσπεσίφ' ἀλαλήτῳ ὕφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνου
φάροντες. itemque,
Ἐκτορος ἀνδροφόνου κάρη μὲν χερσὶν ἔχουσα.

languidius tamen, & ut ita dixerim, enervatius est Latinum, quàm id Græcum unde expressum est. *ἀνδροφόνου* enim significari videtur is, qui viris fortibus in acie animam eripiat: at homicida magis est *ἀνδρὸς ποκτόν*, ut quantum inter hominem & virum interest, tantum inter hæc duo epitheta interesse videatur.

Declaratus locus quidam è Ciceronis Hortensio.

CAPVT XX.

CICERONIS ex Hortensio apud Nonium hæc verba referuntur. *An cum videat me, & meas comites, fortitudinem, magnitudinem animi, patientiam, constantiam, gravitatem, fidem, ipsa se subducatur* quamvis

F 3 autem

Ant. Mureti
Lectio
LIB
25

autem liber ipse non extat, tamen non est difficile homini in Ciceronis scriptis exercitato videre, quorsu illa dicta essent. Erat enim magnis inter philosophos agitata contentionibus quaestio: posset ne quis in tormentis beatus esse. Theophrastus dixisse putabatur, vitam beatam in rotam non ascendere. Stoici contra pugnabant: &, qui beatitudinem in sola virtute ponerent, acerrimè defendebant, etiam in saevissimis asperimisq; cruciatibus, hominem virtute praeditum beatum fore. Utebantur autem ad eam sententiam illustrandam, & subiiciendam ante oculos quadam imagine: ut dicerent, cum chorus ipse virtutum raperetur ad tortorem, beatam vitam non subducere se, neque manere extra ostium, sed illas usque comitari. Cicero igitur aut iustitiam, aut quam aliam virtutem, sed iustitiam, ut puto, ea de quibus agitur verba dicentem fecerat, id ita esse cognoscitur è v. Tusculanarum, ubi Cicero ipse ita loquitur: *Quid igitur? sola ne beata vita quaeso relinquatur extra ostium limenq; carceris, cum constantia, grauitas, fortitudo, sapientia, reliquaq; virtutes rapiantur ad tortorem, nullumq; recusent nec supplicium, nec dolorem? & in eodem libro: Dabit, dabit, inquam, se in tormenta vita beata, nec iustitiam, temperantiam, in primisq; fortitudinem, magnitudinem animi, patientiam profecuta, cum tortoris os viderit, consistet, virtutibusq; omnibus sine vlllo animi terrore ad cruciatum profectis, resistet extra fores, ut antè dixi, limenq; carceris. Possent multa plura colligere, quae hoc verum esse ostenderent: sed haec satis esse duco.*